

*Легкий А. М.,
керівник туристсько-краєзнавчого
гуртка ЗОШ I-III ступенів № 25
м. Тернопіль, вчитель географії, фізкультури*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ КРАЄЗНАВЧИЙ МАТЕРІАЛ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТСЬКИХ ПОХОДІВ

В умовах розвитку сучасної цивілізації дуже актуальним на даний час є збереження природи. Природа не може залишатися незмінною. Внаслідок розвитку технічного прогресу зростають міські населені пункти, триває інтенсивний розвиток промисловості та сільського господарства. Все це тією чи іншою мірою впливає на навколишнє середовище. Але широкі кола громадськості ще не до кінця усвідомлюють ту небезпеку, яка нам загрожує. Природа сприймається сучасними людьми вже не як єдине ціле, а як окремі елементи природних ресурсів, які служать засобами нагромадження капіталу. Тому маємо марсіанські пейзажі Полісся після янтарошукачів, вирубані ліси Карпат, незаконні кар'єри, масові сміттєзвалища. Досить гостро торкнулось людей зниження рівня ґрунтових вод, внаслідок чого в минулому році в багатьох селах пересохли колодязі, зникли потічки. Ми зараз зустрілися з багатьма глобальними та локальними проблемами, одні з яких вирішуються, а з вирішенням інших виникають труднощі. І вирішення цих проблем лежить на нас самих в тій чи іншій мірі.

Працюючи з підростаючим поколінням, я намагаюсь брати посильну участь у вихованні в учнів почуття відповідальності за стан довкілля на місцевому та регіональному рівні.

Саме туристсько-краєзнавча робота є тією нивою, яка дає можливість виростити природолюбних патріотів своєї держави. У походах різного рівня складності важливо удосконалити професійні вміння з формування в учнів екологічної культури, навчання любити та берегти природу, створювати умови для вироблення в них рухових навичок і умінь використовувати їх у різних життєвих ситуаціях. Одним з регіонів, де можна проводити туристсько-краєзнавчу роботу, виступає Західне Поділля. За допомогою туристичних подорожей відбувається знайомство з найважливішими локальними та регіональними екологічними проблемами. Це набуває особливої актуальності в наш час, коли ідуть активні пошуки найбільш ефективних засобів формування екологічної свідомості українського суспільства.

Предметом наших досліджень є організація туристично-екскурсійної діяльності в межах Західного Поділля, з максимально можливим залученням в діючу мережу турів та екскурсій усіх потенційно привабливих історико-культурних та природних туристичних ресурсів регіону.

Об'єктом досліджень під час таких походів є рекреаційно-туристичний потенціал цих територій, які без сумніву є одними з наймальовничіших куточків не тільки Західного Поділля, а й всієї України.

Учні нашої школи вже впродовж багатьох років здійснюють паломництво до перлин Тернопільської та сусідніх областей, створюючи та здійснюючи апробацію нових туристських маршрутів в рамках Всеукраїнського руху учнівської молоді. Крім цього, ми виконуємо ряд завдань екологічного характеру, співпрацюючи в цьому з управлінням екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА та обласним управлінням водних ресурсів.

Останні два роки ми проводили дослідження руслових природних комплексів малих річок на прикладі Коропця та Гнізни.

Руслові природні комплекси чутливо визначають вплив антропогенних чинників на свій стан. Для цього потрібно поглибити дослідницький процес, створити інформаційну базу даних про стан річкової системи, замулення її русла, впливів природно-антропогенних явищ і процесів – паводків, проривів ставків, аварій на очисних спорудах тощо.

Метою дослідження було виконання екологічних та природоохоронних завдань і розробка туристського маршруту. В процесі дослідження було відібрано краєзнавчі об'єкти на даному маршруті, що відповідають цілям подорожі та вивчено їх стан.

Під час подорожей ми чітко дотримуємося туристського закону – залишай місце перебування чистішим, ніж воно було до тебе. Тому місця наших стоянок та нічлігів залишаємо чистими. Також, де можливо, ми розчищаємо замулені, зарослі, засмічені джерела, щоб ще хтось, крім нас, зміг набрати тут води. Результати своїх досліджень ми висвітлюємо в районних та обласних газетах.

Як наслідок, після звіту експедиції ми стали переможцями міського, обласного та Всеукраїнського конкурсу, за що нагороджені поїздкою в табір активу учнівської молоді в селі Осій Іршавського району Закарпатської області на 10 днів.

Отже, потрібно акцентувати увагу на трьох актуальних в наш час векторах: пішохідний туризм як важливий важіль покращення здоров'я підростаючого покоління і розширення кругозору; краєзнавчі дослідження різних напрямків як складова розробки та апробації туристських маршрутів; виконання екологічних завдань як прищеплення молоді любові до своєї землі на користь майбутнім поколінням.